

dr hab. Justyna Matysiewicz , prof. UE
Katedra Badań Konsumpcji
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Katowice, 04.03.2019

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Jarosława Świerkota pt. MODEL SYSTEMU ZARZĄDZANIA PROCEDURAMI MEDYCZNYMI W SZPITALU PUBLICZNYM NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

1. Ocena formalna

Rozprawa doktorska mgr Jarosława Świerkota zatytułowana „Model systemu zarządzania procedurami medycznymi w szpitalu publicznym na przykładzie województwa śląskiego” została napisana pod kierunkiem Prof. dr hab. Zbigniewa Makiety w Dąbrowie Górniczej i przedstawiona do recenzji w 2019 r. Praca liczy 318 stron. Rozważania zawarte w rozprawie zostały ujęte w sześć rozdziałów. Zasadnicza część rozprawy jest poprzedzona Wstępem, w którym przedstawione zostało uzasadnienie podjęcia tematu, cele pracy, zostały sformułowane hipotezy, zarysowana została metoda weryfikacji hipotez, w tym metoda badań bezpośrednich. Omówiona została treść poszczególnych rozdziałów. Rozprawę kończy Zakończenie. Rozważania zawarte w rozprawie oparte zostały na bogatej literaturze krajowej, a także literaturze zagranicznej. Przedstawione zostały spisy tabel i rysunków.

Struktura pracy jest prawidłowa jednakże nie wypełni kompletna. Praca zawiera zarówno część teoretyczną jak i empiryczną jednakże część metodyczną została opisana w sposób dość ograniczony. Pominięte zostały informacje z zakresu przyjętej metody badawczej, narzędzia badawczego czy doboru jednostek do badań. Jednakże można stwierdzić, iż Doktorant opanował wypełni podstawy pisania prac promocyjnych.

2. Ocena wyboru tematu, celów i hipotezy

Podjęty temat wpisuje się w ważny we współczesnej nauce i często podejmowany problem paradygmatu systemowego. Przy czym Doktorant zwraca szczególną uwagę w swoich badaniach na bardzo istotny problem implementacji modelu systemu zarządzania określonymi procedurami

w organizacji. Tłem do rozważań jest w tym przypadku rynek podmiotów medycznych, który charakteryzuje się niezwykle specyficznymi cechami w zakresie podejmowanych procedur medycznych, a które Autor rozprawy prawidłowo zidentyfikował i przedstawił. Po analizie treści rozprawy niewielkie wątpliwość budzi tytuł, gdyż sugeruje on, iż praca będzie pisana z perspektywy odmienności funkcjonowania systemu zarządzania procedurami w jednostkach szpitalnych województwa śląskiego na tle innych województw, a tymczasem głównie dotyczy to zakresu geograficznego doboru jednostek do badań. Lepszym rozwiązaniem byłoby pominięcie „na przykładzie województwa śląskiego” w tytule.

Uzasadniając podjętą tematykę w rozprawie Doktorant w sposób ograniczony wskazuje główne przesłanki podjęcia tematu. Zwraca on główną uwagę na brak opracowań naukowych jak i wyników badań w zakresie systemu zarządzania procedurami medycznymi ogólnie. Autor, jako podmiot badań, wybrał szpitale funkcjonujące w obszarze publicznego sektora usług medycznych. Pozostaje zatem pytanie czy wyodrębnienie tylko tej jednej kategorii podmiotów nie jest zawężeniem analizy czy problem nie dotyczy wszystkich jednostek szpitalnych?

W pracy Doktorant określił cel główny i szereg celów szczegółowych. W ramach celów szczegółowych znajdują się cele o charakterze teoriopoznawczy, metodyczny i empiryczny co powinno zostać rozgraniczone. Cel główny rozprawy nie oddaje w pełni problematyki zawartej w tytule i treści pracy. Autor oprócz identyfikacji modelu systemu zarządzania procedurami dokonał opisu struktury, instrumentów i funkcjonowania zidentyfikowanego modelu. Pozostałe cele rozprawy zostały sformułowane prawidłowo i są konsekwencją przyjętego problemu badawczego.

Następnie Doktorant postawił hipotezę główną i sześć hipotez cząstkowych w pracy. Hipoteza główna odnosi się do poprawy skuteczności procesu zarządzania szpitalem publicznym. Pozostają to w sprzeczności z przyjętym celem i metodyką badawczą opracowania gdzie Autor koncentruje się na identyfikacji i opisie, a nie badaniu wpływu modelu systemu zarządzania procedurami medycznymi na skuteczność zarządzania szpitalem publicznym. Hipotezy cząstkowe także nie korespondują z celami szczegółowymi i równocześnie część z nich stanowi założenia, a nie hipotezy badawcze.

Na wysoką ocenę zasługuje wybór tematu opracowania jak również obszar badawczy. Tematyka ta, jak podkreśla sam Autor, jest bardzo aktualna i szczególnie istotna dla sektora ochrony zdrowia w Polsce. Podkreślić należy także fakt, iż badania bezpośrednie zostały przeprowadzone w sposób rzetelny.

3. Ocena merytoryczna treści pracy

Przed przystąpieniem do oceny merytorycznej warto podkreślić wysoką rangę gospodarczą podjętej problematyki dotyczącej zarządzania jednostkami medycznymi, zachodzących zmian w realizowanych koncepcjach i podejściach do ich zarządzania, a także analizie skuteczności i efektywności realizowanych procesów zarządczych. Wynika to z faktu, iż szpitale publiczne funkcjonują w turbulentnym otoczeniu w warunkach bardzo ograniczonych środków finansowych. Rezultatem takiego stanu rzeczy są problemy finansowe większości placówek i konieczność poszukiwania bardziej efektywnych metod zarządzania. Recenzowana rozprawa niewątpliwie stanowi ważne przedsięwzięcie naukowe, tym bardziej, że w pewnym stopniu ma ona charakter interdyscyplinarny, gdyż traktuje analizowany problem nie tylko z punktu widzenia ekonomicznego, ale i społecznego.

Doktorant rozpoczął rozprawę od zaprezentowania, na postawie szczegółowej analizy literatury, teorii systemów, systemów zarządzania procedurami medycznymi, istoty i metod budowania modelu systemu zarządzania procedurami medycznymi w szpitalu publicznym i istoty funkcjonowania samej jednostki szpitalnej jako systemu organizacyjnego. Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością polskiej literatury przedmiotu, w mniejszym jednak stopniu przedstawił współczesny dorobek zagranicznych badaczy tej problematyki. Niewątpliwym atutem jest wykazanie przez Autora luki badawczej, czyli braku danych i rekomendacji w zakresie zarządzania procedurami medycznymi w obszarze funkcjonowania polskich, publicznych jednostek medycznych.

W rozdziale pierwszym Doktorant przedstawił ogólną teorię systemów w badaniu i doskonaleniu organizacji. Istotą tego rozdziału była analiza pojęcia system, prezentacja problemu naukowego w konwencji ogólnej teorii systemów. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Autor wykazał, iż współczesne problemy naukowe mogą być rozwiązywane za pomocą zasad paradygmatu systemowego. Rozdział drugi rozprawy dotyczy analizy pojęcia „szpital publiczny” i jego cech. Autor przedstawił szpital publiczny jako organizację, która może być rozpatrywana w ujęciu statycznym przez składniki, które w danym czasie mają charakter stały, oraz ujęciu dynamicznym, przez składniki, które ulegają zmianom w czasie. Równocześnie po przez pryzmat podejścia systemowego opisał podsystem zarządzania i wykonawczy szpitala.

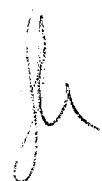

Rozdział trzeci pracy został poświęcony koncepcji zarządzania procedurami medycznymi w szpitalu. Autor dokonał szczegółowego przeglądu definicji systemu zarządzania szpitalem, klasyfikacji systemów zarządzania wskazując równocześnie na wyzwania związane z ujęciem definicyjnym omawianego pojęcia. Wskazał czynniki makrootoczenia warunkujące funkcjonowanie całego sektora. W sposób czytelny i rzetelny wyjaśnił pojęcie procedury medycznej równocześnie odnosząc je do koncepcji produktu w ujęciu marketingowym. Rozdział kończą rozważania dotyczące struktury systemu zarządzania procedura medyczną w szpitalu medycznym.

Kolejny rozdział Doktorant poświęcił teoretycznemu modelowi systemu zarządzania procedurami medycznymi w szpitalu. Opisał proces modelowania jako jeden z instrumentów formułowania teoretycznego modelu zarządzania szpitalem. Autor opisał modelowanie jako metodę, która stanowi jedną z głównych koncepcji badawczych używanych w metodologii nauk o zarządzaniu, jak również stanowi narzędzie zarządzania szczególnie organizacjami gospodarczymi. Rozdział kończą rozważania na temat wskazań metodycznych budowania i formułowania teoretycznego modelu systemu zarządzania procedurami medycznymi co daje podstawę do analiz przeprowadzonych w kolejnych rozdziałach.

Rozdział piąty ma charakter metodyczno-empiryczny. Słabą stroną rozdziału jest brak szczegółowej metodyki przeprowadzonych badań empirycznych. Autor wyjaśnia, iż skontaktował się z 105 szpitalami funkcjonującymi na terenie śląska, jednakże nie ma informacji o kryterium doboru tych jednostek, jak zbudowane było narzędzie w który proszono o udostępnienie informacji publicznej, brakuje także opisu samej metody badawczej i jej zakresów, co dało podstawę do pozyskania danych analizowanych w dalszej części opracowania. W rozdziale można znaleźć przeprowadzony proces identyfikacji procedur medycznych w badanych podmiotach, jak również identyfikację i opis struktury systemu wykonawczego zarządzania procedurami medycznymi. Stanowi to silną stronę rozdziału.

W rozdziale ostatnim Doktorant dokonał identyfikacji i opisu teoretycznego modelu systemu zarządzania procedurami medycznymi w szpitalu medycznym na podstawie przeprowadzonych badań. Choć oceniam bardzo wysoko zaproponowany model, który został skonstruowany poprawnie z punktu widzenia metodologicznego, to chciałabym zwrócić uwagę, iż bez jego weryfikacji empirycznej trudno jednoznacznie określić na tym etapie o jego skuteczności i efektywności co autor deklaruje we wnioskach i rekomendacjach dotyczących jego

wykorzystania. Otwiera to przed Autorem opracowania nowy obszar badawczy o bardzo istotnych walorach utylitarnych.

W Zakończeniu Doktorant stara rozliczyć się z celami i hipotezami przedstawionymi we Wstępie. Zakłada pozytywną weryfikację wszystkich hipotez szczegółowych bez wskazania szczegółowego wnioskowania. W szczególności dotyczy to założeń o efektywności realizowanego modelu zarządzania procedurami medycznymi. Autor w sposób szczegółowy omawia realizację celów opracowania odnosząc się do poszczególnych rozdziałów. W opracowaniu brakuje powiązania pomiędzy przyjętymi celami i hipotezami szczegółowymi, a określoną metodyką ich weryfikacji. Na koniec należy zauważyć także brak odniesienia wyników badań do specyfiki całego rynku medycznego, tj. czy rekomendacje te odnoszą się wyłącznie do jednostek publicznych czy prywatnych też o czym Doktorant pisze w pierwszej części pracy.

4. Konkluzja końcowa

Biorąc pod uwagę powyższe analizy przedstawiona do recenzji rozprawę doktorską oceniam dobrze. Ocenę tę uzasadniają m.in.:

- a) Ważny, aktualny z punktu widzenia teorio-poznawczego i aplikacyjnego problem naukowy.
- b) Dobrze dobrana podstawa źródłowa pracy. Doktorant umiejętnie wykorzystał literaturę przedmiotu, dane ze statystyk oraz badań własnych bezpośrednich.
- c) Mimo wcześniej nadmienionych niedociągnięć Doktorant zastosował podstawowy aparat metodyczny głównie obejmujący metodykę systematycznego przeglądu literatury prowadzącą do ustalenia luki badawczej oraz hipotez, metody badawczej, która pozwoliła na konkretyzację przedmiotu badań i modelu badawczego.
- d) Wskazanie na ograniczenia związane z przeprowadzonymi badaniami, umiejętność interpretacji uzyskanych wyników, dociekliwość badawcza oraz zdolność do trafnego wskazania kierunków dalszych badań,
- e) Przyjęcie i zrealizowanie własnej koncepcji budowy modelu zarządzania procedurami medycznymi.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Jarosława Świerkota spełnia wymagania stawiane przez Ustawę o stopniach i tytule naukowym i może zostać dopuszczona do publicznej obrony.

